

פרשת ויקהל — חכם לב

בפרשת השבוע מופיע הביטוי "חכם לב" מספר פעמים, כגון: "וְכָל חָכֵם לֵב בְּכֶם יָבֹאוּ וַיַּעֲשׂוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ה' (לה י), "וְכָל אִשָּׁה חֲכַמַת לֵב בְּיַדֶּיהָ טָווּ" (לה כה), "וַיַּעֲשֶׂה בְצִלְאֵל וְאֶהֱלִיאָב וְכָל אִישׁ חָכֵם לֵב, אֲשֶׁר נָתַן ה' חֲכָמָה וְתְבוּנָה בְּהֵמָּה לְדַעַת לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל מְלָאכָת עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ לְכָל אֲשֶׁר צִוָּה ה' (לו א). מבאר המלבי"ם שבונים המשכן לא היו רק אומנים מקצוענים וחכמים, אלא גם קיבלו מה' השראה לעשות את מלאכת עבודת הקודש עם כל כוונותיה וסודותיה לשם שמיים.

אין די בכישורים שכליים ובכשרונות מעולים. הקב"ה חפץ בלב טוב ואכפתי שמוביל את בעליו בדרכי יושר וחסד. וכשם שציווה ה' שהאומנים לבניית המשכן וכליו יהיו "חכמי לב" ולא רק "חכמי שכל", כך מבקש ה' מכל אחד ואחת מאיתנו, כדברי הנביא ירמיהו (ט כב–כג): "פֹּה אָמַר ה': אֵל יִתְהַלֵּל חָכֵם בְּחַכְמָתוֹ, וְאֵל יִתְהַלֵּל הַגְּבוּר בְּגְבוּרָתוֹ, אֵל יִתְהַלֵּל עֹשֶׂיר בְּעֹשְׁרוֹ! כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל: הַשֹּׁכֵל וַיֵּדַע אוֹתִי, כִּי אֲנִי ה' עֹשֶׂה חֶסֶד מְשֻׁפָּט וְצַדִּיקָה בְּאֶרֶץ, כִּי בְּאֵלֶּה חֲפָצָתִי נָאֵם ה'!"

הרב יהודה לייב חסמן בספרו "אור יהל" (מהדורה שלישית חלק א עמוד קכו–קכח) מבאר את יתרונותיה של חוכמת התורה על החוכמה האנושית. הפילוסופים מפתחים רק את השכל האנושי במנותק מכלל האישיות, ואת התואר "חכם" מצמידים למי שמדבר דברי חוכמה, גם אם התנהגותו לא תואמת את חוכמתו. אבל "תורת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ... פְּקוּדֵי ה' יִשְׁרִים מְשֻׁמְחֵי לֵב" (תהלים יט ח–ט). התורה משמחת גם את הלב ולא רק את השכל. "חכם לב" הוא מי שמשתמש בחוכמתו לטובה, והתנהגותו המוסרית מעידה על חוכמתו.

וכך דרש האמורא אביי במסכת יומא (פו.) את הפסוק "וְאֶהְבֶּתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ" – שיהא שם שמיים מתאהב על ידך. וכיצד עושים זאת? שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות. ואז מה אומרות עליו הבריות? "פלוגי שלמד תורה – ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו!" ולהפך, מי שלומד תורה ואין משאו ומתנו באמונה, ואין דיבורו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו? "אוי לו לפלוגי שלמד תורה! פלוגי שלמד תורה – ראו כמה מקולקלים מעשיו, וכמה מכוערים דרכיו!" האנשים מעריכים את לימוד התורה לא לפי הידע וההישגים הלימודיים, אלא על פי ההתנהגות.

על הצורך בשילוב של חוכמה עם יראת שמיים אנו לומדים גם מספר איוב (כח כח): "נִיאָמַר לְאָדָם: הֵן יִרְאֵת אֲדֹנָי הִיא חֲכָמָה", ופירש רש"י: "זו צריכה לזו, ואין חכמה יפה בלא יראה".

ארץ ישראל אמונה טהרת המשפחה בית המקדש פרשת שבוע תנ"ך

לימוד והנצחה לעילוי נשמות שלמה וישי קרויזר ז"ל
 אחים יקרים ואהובים אשר עלו יחדיו בסערה לגנזי מרומים
 מתוך אתר שי לשי" : shayleshay.co.il

וכן אמר שלמה בסוף ספר קהלת (יב יג): "סוף דְבַר הַכֹּל נִשְׁמָע: אֵת הָאֱלֹהִים יִרְא וְאֵת מִצְוֹתָיו שְׁמֹר, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם". אדם שלם הוא מי שיש בו יראת שמיים, ומקיים את כל מצוות ה', בין אדם למקום ובין אדם לחברו.

יהי רצון שנזכה להשתלם ולהיות חכמי לב.